

Skogsstyrelsen
registrator@skogsstyrelsen.se

Yttrande över Hyggesfritt skogsbruk – Skogsstyrelsens definition

Södra skogsägarna har beretts möjlighet att yttra sig över Skogsstyrelsens remiss för definition av hyggesfritt skogsbruk. Här följer Södras synpunkter, först i form av sammanfattning och därefter specifika synpunkter på olika delar i remissen.

Sammanfattning

Många av Södras medlemmar önskar mer varierade skötselmetoder för att ytterligare främja skogens ekosystemtjänster (ex ekonomi, naturvård och rekreation). Södra utvecklar ständigt rådgivningen kring skogsskötselmetoder, inklusive hyggesfria metoder, och är i grunden positiv till att öka kunskaperna om hyggesfritt skogsbruk.

För Södra är inte hyggesfritt skogsbruk ett mål i sig utan målet är att ta vara på medlemmarnas intresse även för andra värden än virkesproduktion och utifrån det ge rådgivning om lämpliga anpassade skötselmetoder. Detta ryms ibland inom, men är inte är begränsad, till Skogsstyrelsens förslag på definition för hyggesfritt skogsbruk.

Södra ser en stor risk att Skogsstyrelsen genom sitt förslag på snäv definition av hyggesfritt skogsbruk kommer att missa målet – att ta tillvara markägares engagemang för andra värden än virkesproduktion – och istället blir verktyget, d v s hyggesfritt skogsbruk, målet i sig.

Av samma anledning är Södra kritisk till att Skogsstyrelsen föreslår att definitionen ska vara begränsad till skogar med produktionsmål trots att målet med hyggesfria metoder är att främja andra värden. För Södra är det självklart att skogar med kombinerade mål eller naturvårdsmål ska ingå i definitionen.

Södra anser att definitionen är alltför snäv och komplicerad för att vara tillämpbar i vår rådgivning till medlemmarna. Som Skogsstyrelsen också påtalar så ser Södra en risk med att definitionen riskerar att exkludera många goda initiativ som leder till ett mer variationsrikt skogsbruk. Södra utgår i sin rådgivning från de enskildas markägarnas engagemang och mål för sitt brukande. Det som efterfrågas är utvecklade kunskaper kring olika hyggesfria metoder och när olika metoder är möjliga att använda, inte byråkratiska definitioner.

Södra ser ett betydande problem att definitionen om hyggesfritt inte problematiserats utifrån de definitioner som Riksskogstaxeringen använder. Riksskogstaxeringen registrerar både avverkningsform och om ytan är kalmark och deras definitioner bör ges stor tyngd. Genom att införa ett nytt begrepp riskeras en framtida besvärlig diskussion. Södra anser att en sådan koordinering måste göras. Södra anser inte att markägarens långsiktiga intention ska ingå i definitionen utan definitionen bör så långt som möjligt baseras på mätbara parametrar.

Skogsstyrelsens förslag innebär att metoder som är bredare än kontinuitetsskogsbruk kan betraktas som hyggesfritt. Detta är bra då det annars blir mer eller mindre omöjligt att bedriva skogsbruk med ljuskrävande trädslag med hyggesfria metoder. Förslagen om tätheter i skärm och fröträdsställningar av tall måste då omarbetas så att de föreslagna tätheterna är förenliga med kunskap om tallens naturliga föryngring. Med de föreslagna alltför höga tätheterna kommer det att bli nästintill omöjligt att sköta tall hyggesfritt (med Skogsstyrelsens definition).

Den föreslagna definitionen av hygge motsvaras inte av kravet på hyggesanmälan och på återväxtkrav. Detta kommer att skapa en otydlighet. Om arealgräns ska definieras bör den sättas till 0,5 hektar.

Det bör tydligt framgå i rapporten att Skogsstyrelsens definition av hyggesfritt skogsbruk inte är beprövad för nordiska förhållanden, framför allt finns stora osäkerheter vad gäller åtgärdens ekonomi, risker för storm- och insektsskador. Det finns också risker avseende föryngringsresultat vilket bör beskrivas. Av den anledningen bör det tydligt framgå i rapporten att markberedning och plantering kan komma att behövas även vid tillämpning av hyggesfritt skogsbruk.

Södras samlade bedömning är att rapporten måste omarbetas.

Detaljerade synpunkter

Skogsstyrelsens övergripande definition av hyggesfritt skogsbruk

Södra anser inte att definitionen av hyggesfritt skogsbruk ska vara begränsad till bestånd med produktionsmål utan vara tillämpbar på alla bestånd oberoende av mål. För Södra är inte hyggesfritt skogsbruk ett mål i sig, utan ett medel som kan vara användbart för markägaren att använda för att uppfylla olika mål för sitt brukande, vilket kan vara naturvård, främjandet av rekreationsvärden eller estetik. Detta är en principiellt viktig fråga för Södra och grundar sig i vilken syn man har på skogsbruk. För Södra är naturvård och hänsyn till sociala värden en given del av ett hållbart skogsbruk där skogsskötseln anpassas efter målet. I det sammanhanget kan hyggesfria metoder vara ett användbart verktyg. Därför bör såväl skogar med kombinerade mål som naturvård/skötsel omfattas av definitionen.

Skogsstyrelsen menar i sin remiss att miljörelsen och statliga naturvårdsmyndigheter befarar att den ekonomiska drivkraften för att komma åt virke skulle bli styrande även för NS-bestånd om det inkluderades. Södra ställer sig frågande till det påståendet

som signalerar en stark misstro mot markägarna och vill påminna om att markägarnas naturvårdsavsättningar är frivilliga där skötseln styrs av naturvårdsmålet.

Skogsstyrelsens definition av hygge

Södra anser att det blir förvirrande om Skogsstyrelsen definierar ett hygge som förnygringsavverkad skogsmark som är större än 0,25 hektar medan avverkningsanmälan (allmänt kallat hyggesanmälan) enligt Skogsvårdslagen först behöver göras vid 0,5 hektar. Om arealgräns ska definieras bör den sättas till 0,5 hektar. Södra anser även att en lucka på 0,25 hektar kommer vara för liten för att möjliggöra naturlig förnygring av önskade trädslag på många typer av marker.

Södra anser även att den föreslagna arealgränsen är högst godtyckligt satt genom att utgå från fokusgrupper sammansatta av ett begränsat antal personer som dessutom dominerades av representanter från myndigheter och ideella organisationer. Vad som uppfattas som ett hygge är högst subjektivt och påverkas i ett sådant här arbete även av ens värderingsgrunder. Vidare är det betydligt fler faktorer än storlek som påverkar människors hyggesintryck, exempelvis hur hygget är utformat, markens topografi och hur mycket miljöhänsyn som lämnats.

Skogsstyrelsens definition av att marken alltid är trädbevuxen

Södra anser inte att markägarens långsiktiga intention ska ingå i definitionen utan definitionen bör så långt som möjligt baseras på mätbara parametrar. Det är högst oklart för Södra hur markägarens intention skulle befästas och vad som menas med långsiktig intention. Hur långt åtagande måste markägaren göra och under vilka former? Vad händer vid markägarbyte, klassas beståndet inte som hyggesfritt längre om den nya markägaren inte vill göra samma åtagande? Vidare anser Södra att hyggesfria metoder kan vara användbara även i kortare tidsperspektiv, även om markägarens långsiktiga ambition inte är hyggesfritt, för att exempelvis ta hänsyn till rekreationsvärden i områden med likåldriga skogar som annars skulle avverkas vid samma tidsperiod.

Skogens täthet

Det är bra att Skogsstyrelsen är medveten om de risker som finns genom att uppmuntra till ett hyggesfritt skogsbruk. Felaktigt utformat kan det medföra att ett exploaterande skogsbruk kommer att breda ut sig ("cut and leave"). Därför är det viktigt att avverkningsingreppen ska vara ändamålsenliga för återväxt av ny skog eller främja skogens utveckling, helt i enlighet med SVL §10.

För tallskogsskötseln innebär detta att det med de föreslagna höga tätheterna, för att få kallas hyggesfritt, att det kommer vara nästintill omöjligt att naturligt förnygra tallen. Sannolika utfall är en förnygring dominerad av gran eller att förnygringen uteblir. Att sköta tall hyggesfritt (med Skogsstyrelsens definition) blir därför svårt eller omöjligt.

Vid undantag från §5 anges att minst 25 träd per hektar ska lämnas kvar utöver kantzoner och hänsynsytor, som minst är 10 m höga, i syfte att bibehålla skogskänslan.

Vilka träd som ingår i en kantzon/hänsynsyta är i praktiken inte självklart och skrivningen är en onödig begränsning som Södra anser bör tas bort. Dessa krav kan även få en stark negativ påverkan på återväxten beroende på trädslag och ståndort.

Uppföljning av hyggesfritt skogsbruk

I remissen är tänkt uppföljning otydligt formulerat, däremot framgår på Skogsstyrelsens hemsida att uppföljningen är tänkt att ske via enkätundersökningar till urval av markägare. Södra ser dock uppenbara problem, det markägare upplever som hyggesfria metoder kommer inte alltid rymmas inom Skogsstyrelsens snäva definition.

Södra saknar i remissen en diskussion kring hur definitionen kopplar till Riksskogstaxeringens långa mätserier. Riksskogstaxeringen redovisar avverkning i slutavverkning, gallring, röjning, övriga avverkning och har dessutom en lång mätserie för att klassa kalmare. För Södra är det grundläggande att inga förändringar sker i hur detta följs upp för att fortsatt kunna följa och jämföra skogstillståndets utveckling över tid.

Behövs ett nytt begrepp?

Många års diskussion visar att det är svårt att hitta en definition för hyggesfritt skogsbruk. Genom den variation i trädslag, trädslagblandningar och ståndorter som karaktäriserar svensk skogsmark låter det sig knappast göras. För statistik borde Riksskogstaxeringens uppföljningar räcka. Genom hyggesanmälan finns en praxis för vad ett hygge är.

Sannolikt strävar Regeringen och Skogsstyrelsen att hitta modeller för att följa om ett mer variationsrikt skogsbruk utvecklas. Detta innebär något till stor del något annat än just "hyggesfritt".

För Södra skogsägarna

Olof Hansson

Affärsområdeschef Södra Skog

Jessica Nordin

Miljöchef Södra Skog